

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z JĘZYKA POLSKIEGO KLASA V

WYMAGANIA

I. Kształcenie literackie i kulturowe

1. Czytanie utworów literackich.

Uczeń:

- identyfikuje wypowiedź jako tekst literacki, informacyjny, publicystyczny lub reklamowy,
- określa główny temat utworu literackiego, dzieła sztuki, artykułu prasowego,
- wskazuje główną myśl tekstu,
- odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od drugorzędnych,
- odróżnia informacje o faktach od opinii,
- nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst,
- przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadnia,
- wskazuje wartości w utworze oraz określa wartości ważne dla bohatera,
- objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach,
- odróżnia dialog od monologu, rozumie ich funkcje w utworze,
- omawia elementy świata przedstawionego,
- opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń,
- wskazuje wątek główny oraz wątki poboczne,
- charakteryzuje narratora, rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową,
- wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określa ich cechy,
- rozpoznaje fikcję literacką, rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne,
- rozpoznaje podstawowe gatunki literackie (baśń, legendę, przypowieść, mit, opowiadanie, nowelę, lub powieść),
- wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji, charakteryzuje podmiot liryczny,
- rozpoznaje w tekście środki stylistyczne (epitet, porównanie, przenośnię, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, uosobienie, ożywienie) i określa ich funkcje,
- rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren, liczbę sylab w wersie, i rozumie ich funkcję,
- dostrzega relacje między częściami wypowiedzi: wstępem, rozwinięciem i zakończeniem,
- dostrzega swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych,
- rozpoznaje komiks jako tekst kultury i wskazuje jego cechy charakterystyczne,

2. Odbiór tekstów kultury.

Uczeń:

- jest świadomym odbiorcą tekstów kultury adresowanych do dzieci i młodzieży,
- rozumie istotę adaptacji utworu literackiego i potrafi porównać ją z oryginałem,
- odczytuje tekst poprzez przekład intersemiotyczny (np. rysunek, dramę, spektakl teatralny).
- wyraża sąd o postaciach i zdarzeniach,

II. Kształcenie językowe

1. Gramatyka języka polskiego.

Uczeń:

- rozumie pojęcia: głoska, litera, sylaba, akcent,
- wyróżnia samogłoski i spółgłoski, rozróżnia głoski dźwięczne i bezdźwięczne, twarde i miękkie, ustne i nosowe,
- rozróżnia odmienne i nieodmienne części mowy,
- rozpoznaje w wypowiedziach rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, liczebniki, zaimki, przysłówki, przyimki, spójniki, i określa ich funkcję,
- odmienia czasowniki przez osoby, liczby, czasy i rodzaje,
- rozpoznaje bezosobowe formy czasownika,
- odmienia rzeczowniki przez przypadki i liczby oraz rozpoznaje rodzaj rzeczownika,
- odmienia przymiotniki przez przypadki, liczby i rodzaje,
- stopniuje przymiotniki i przysłówki oraz używa poprawnych form stopnia równego, wyższego i najwyższego w tworzonych wypowiedziach,
- rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu i rodzaju gramatycznego czasowników, rzeczowników, przymiotników, liczebników i zaimków,
- stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych,
- nazywa części zdania (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik)
- określa funkcje wyrazów poza zdaniem, rozumie ich znaczenie i poprawnie stosuje w wypowiedziach,
- rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu,
- rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące, rozumie ich funkcje,
- wie, czym się różni zdanie od równoważnika zdania, i rozumie funkcje tych wypowiedzeń,
- rozróżnia zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte oraz zdania pojedyncze i złożone,
- rozpoznaje typy zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie,
- przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie,
- rozróżnia synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje w wypowiedziach,
- rozpoznaje związki frazeologiczne, rozumie ich znaczenie oraz poprawnie stosuje w wypowiedziach,

2. Zróżnicowanie języka.

Uczeń:

- wskazuje główne cechy języka mówionego i języka pisanego,
- posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny,
- używa stylu stosownego do sytuacji komunikacyjnej,

3. Komunikacja językowa i kultura języka.

Uczeń:

- identyfikuje tekst jako komunikat, rozróżnia typy komunikatów,
- identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi,
- stosuje zasady etykiety językowej.
- zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów,
- dostosowuje sposób wyrażania się do zamierzonego celu wypowiedzi,

4. Ortografia i interpunkcja.

Uczeń:

- poprawnie stosuje znaki interpunkcyjne, pisze poprawnie pod względem ortograficznym, stosując wiedzę o wymianie głosek, pisowni wielką i małą literą, pisowni nie z różnymi częściami mowy,

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki i stylistyka praktyczna.

Uczeń:

- uczestniczy w rozmowie na zadany temat,
- tworzy logiczną, semantycznie pełną i uporządkowaną wypowiedź,
- stosuje odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny,
- rozumie rolę akapitów w budowaniu wypowiedzi, zna zasady ich budowy i je stosuje,

2. Mówienie i pisanie.

Uczeń:

- rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikacji,
- stosuje intonację poprawną ze względu na cel wypowiedzi,
- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie, opis, list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia,
- tworzy plan odtwórczy i twórczy tekstu,
- redaguje notatki,
- opowiada o przeczytanym tekście,
- rozróżnia współczesne formy komunikatów i odpowiednio się nimi posługuje,
- tworzy opowiadania związane z treścią utworu,
- redaguje scenariusz filmowy na podstawie fragmentów książki oraz własnych pomysłów,
- wygłasza z pamięci tekst z odpowiednią intonacją, dykcją, właściwym akcentowaniem.

IV Samokształcenie

Uczeń:

- doskonalą ciche i głośne czytanie,
- zapisuje pozyskane informacje w różnej formie,
- korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach,
- gromadzi i selekcjonuje pozyskane informacje, poddaje je krytycznej analizie,
- stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych,
- korzysta ze słowników ogólnych języka polskiego, także specjalnych, oraz słownika terminów literackich,
- efektywnie posługuje się technologiami informacyjno-komunikacyjnymi i wykorzystuje je do prezentowania własnych zainteresowań.

KRYTERIA OCENIANIA

Ocena celująca

Uczeń:

- ✓ posiada rozszerzone umiejętności z zakresu kształcenia literackiego i językowego, a jego wiedza znacznie wykracza poza program nauczania przewidziany dla klasy V,
- ✓ bierze udział w wielu konkursach szkolnych i pozaszkolnych, w których osiąga sukcesy zajmując czołowe miejsca,
- ✓ z testów gramatycznych i dyktand otrzymuje najwyższe oceny,
- ✓ swobodnie posługuje się terminologią z zakresu teorii literatury przewidzianą dla klasy V,
- ✓ jest aktywny na lekcjach, a jego wypowiedzi cechuje dojrzałość oraz twórcze myślenie,
- ✓ wyraża swoje opinie, argumentuje, ocenia zachowanie bohaterów,
- ✓ proponuje oryginalne rozwiązania i nie powiela cudzych pomysłów,
- ✓ jego wypowiedzi pisemne są bezbłędne pod względem językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym,
- ✓ potrafi samodzielnie wyszukiwać i gromadzić materiały na dany temat,
- ✓ prezentuje bardzo bogaty zasób słownictwa,
- ✓ na wysokim poziomie opanował technikę czytania i bardzo dobrze rozumie treść przeczytanego tekstu,
- ✓ dużo czyta, zwłaszcza spoza kanonu lektur obowiązkowych omawianych na lekcjach,
- ✓ bierze czynny udział w akademiach i uroczystościach szkolnych np. recytuje wiersze,
- ✓ dba o estetykę zeszytu i pisma.

Ocena bardzo dobra

Uczeń:

- ✓ opanował pełny zakres umiejętności i wiedzy dotyczącej kształcenia literackiego i językowego określonego programem nauczania dla klasy V,
- ✓ chętnie bierze udział w szkolnych konkursach polonistycznych,
- ✓ z testów gramatycznych i dyktand otrzymuje oceny bardzo dobre i dobre,
- ✓ posługuje się terminologią z zakresu teorii literatury przewidzianą dla klasy V,
- ✓ jest aktywny na lekcjach i chętnie wypowiada się na dany temat,
- ✓ jego wypowiedzi pisemne są poprawne pod względem językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym,
- ✓ potrafi samodzielnie wyszukiwać i gromadzić materiały na dany temat,
- ✓ ma bogate słownictwo,
- ✓ opanował na bardzo dobrym poziomie technikę czytania i bez problemu rozumie treść przeczytanego tekstu,
- ✓ bardzo dobrze zna treść lektur obowiązkowych omawianych na lekcjach,
- ✓ potrafi pięknie recytować dłuższe teksty poetyckie,
- ✓ dba o estetykę zeszytu i pisma.

Ocena dobra

Uczeń:

- ✓ opanował zakres umiejętności i wiedzy określony podstawą programową oraz wybrane elementy programu nauczania przewidziane dla klasy V,
- ✓ z testów gramatycznych i dyktand otrzymuje oceny dobre i dostateczne,
- ✓ zna większość terminów z zakresu teorii literatury przewidzianych dla klasy V,
- ✓ jego wypowiedzi ustne są poprawne i zrozumiałe,
- ✓ czyta poprawnie stosując właściwe zasady przestankowania,
- ✓ dobrze rozumie treść przeczytanego tekstu,
- ✓ posługuje się zróżnicowanym słownictwem,

- ✓ jego wypowiedzi pisemne zawierają niewiele błędów językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych,
- ✓ dobrze zna treść lektur obowiązkowych omawianych na lekcjach,
- ✓ poprawnie wygłasza teksty na pamięć,
- ✓ dba o estetykę zeszytu i pisma.

Ocena dostateczna

Uczeń:

- ✓ opanował podstawowy zakres wiedzy i umiejętności określony podstawą programową,
- ✓ z testów gramatycznych i dyktand otrzymuje oceny dostateczne i dopuszczające,
- ✓ jego wypowiedzi ustne są krótkie, ale jasne i zrozumiałe,
- ✓ w pracach pisemnych popełnia wiele błędów językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych, ale nie zaburzają one sensu jego wypowiedzi,
- ✓ czyta wolno, ale zrozumiale stosując większość zasad przestankowania,
- ✓ rozumie większość przeczytanego tekstu,
- ✓ stara się posługiwać zróżnicowanym słownictwem,
- ✓ zna treść przynajmniej dwóch lektur omówionych na lekcjach,
- ✓ potrafi opanować pamięciowo przynajmniej jeden tekst poetycki,
- ✓ właściwie prowadzi zeszyt i stara się dbać o estetykę pisma.

Ocena dopuszczająca

Uczeń:

- ✓ częściowo samodzielnie, a częściowo z pomocą nauczyciela opanował zakres umiejętności i wiedzy określony podstawą programową,
- ✓ z testów gramatycznych i dyktand otrzymuje oceny dopuszczające,
- ✓ jego technika czytania pozwala na zrozumienie tekstu,
- ✓ wypowiada się ustnie w sposób świadczący o zrozumieniu przez niego analizowanego zagadnienia,
- ✓ w wypowiedziach pisemnych popełnia bardzo dużo błędów językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych, które jednak nie przekreślają wartości jego pracy i wysiłku, jaki włożył w ich napisania,
- ✓ rozumie część przeczytanego tekstu,
- ✓ potrafi opanować pamięciowo krótki tekst poetycki,
- ✓ prowadzi zeszyt i stara się dbać o czytelność pisma.

Ocena niedostateczna

Uczeń:

- ✓ nie opanował umiejętności i wiedzy określonej w podstawie programowej,
- ✓ jego wypowiedzi ustne są niezrozumiałe i bardzo ubogie w słownictwo,
- ✓ w pracach pisemnych popełnia tak wiele błędów językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych, że są one całkowicie pozbawione sensu i logiki,
- ✓ nie opanował techniki czytania w sposób umożliwiający zrozumienie tekstu,
- ✓ z testów gramatycznych i dyktand otrzymuje oceny niedostateczne i nie podejmuje prób ich poprawienia,
- ✓ nie potrafi opanować pamięciowo krótkiego tekstu poetyckiego,
- ✓ nie prowadzi zeszytu, a jego pismo jest nieczytelne,
- ✓ nawet z pomocą nauczyciela nie jest w stanie wykonać zadania o najmniejszym stopniu trudności przewidzianym dla ucznia klasy V.

OCENIANIE DYKTAND

Ilość błędów rażących	Ocena
0	celujący
1	bardzo dobry
2-3	dobry
4-5	dostateczny
6-7	dopuszczający
8 i więcej	niedostateczny